

RISICO EN EMOTIE

Sofia Kaliarnta
Promovenda
Filosofie Afdeling
TU Delft

Technologie draagt bij aan een goed leven

- Bijv:
- Schone, oneindige energiebronnen

Maar heeft ook risicovolle aspecten

Conventioneel risico- management

- Risico = kans x effect
- Bijv aantal doden/jaar
- Kosten/baten-analyse
- ‘Rationele, objectieve, waarde vrije methode’-
???

Risico-emoties

- Emoties spelen een belangrijke rol in veel risico-debatten
- Bijv vaccinatie
- CO2-opslag
- Kernenergie
- Irrationeel?

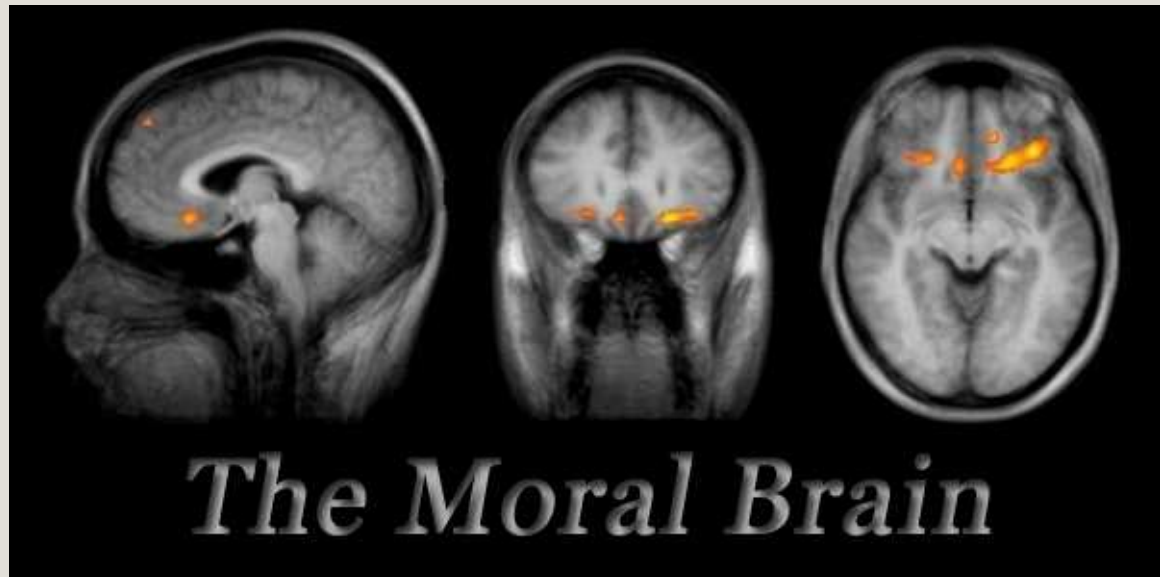
Rede versus emotie in risicodenken (Paul Slovic e.a.)

- Emoties subjectief
- Rede objectief
- Emotie: snel, maar onbetrouwbaar
'navigatiesysteem'
- Rede, wetenschap: ultieme, objectieve richtlijn
- Klopt dit plaatje?

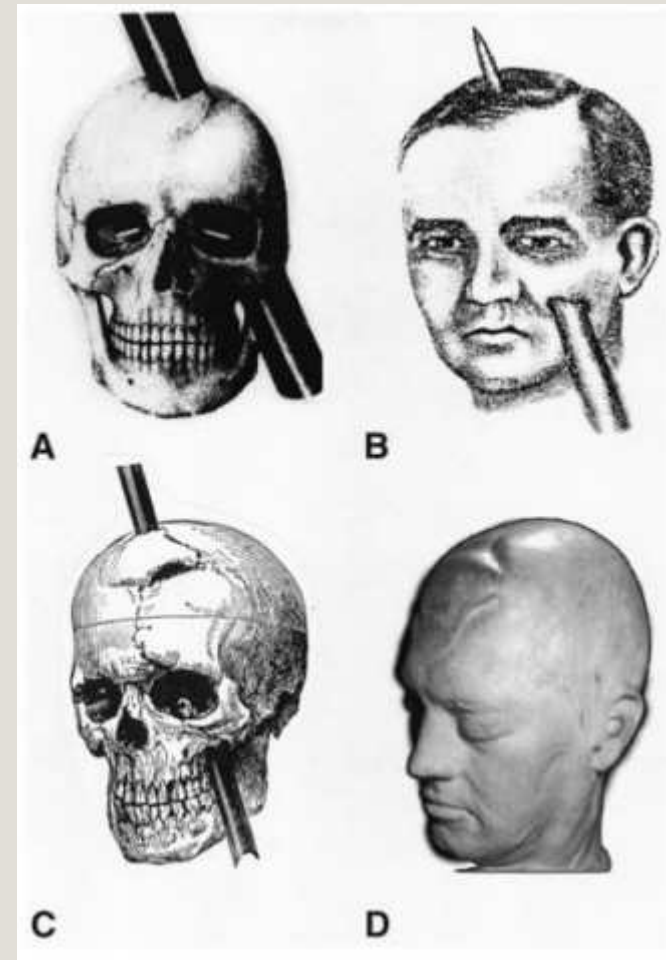
‘Neuroethiek’

- Joshua Greene (Harvard), MRI-scans:
- Rede, kosten-baten analyse
- Emotie, respect voor personen
- Greene: kosten-baten analyse rationeler, beter dan respect voor personen.
- Klopt dit?

Emotie als bron van praktische en morele kennis

- Emoties noodzakelijk voor praktisch en moreel oordeelsvermogen (Damasio 1994)
- Emoties zijn *waardeoordelen* (Nussbaum, Solomon etc)
- Bijv. schuldgevoel:
- Knoop in je maag plus overtuiging dat je iets verkeerd hebt gedaan

Morele emoties

- Emotie is een vorm van morele kennis
- Ook ten aanzien van morele aspecten van risico's

Emoties en risicovolle technologieën

- Emoties zoals empathie, compassie, verantwoordelijkheidsgevoel, enthousiasme, bezorgdheid
- Deze emoties wijzen op morele aspecten van risico's die aan puur kwantitatieve benadering ontsnappen

Ethische aspecten van technologische risico's

- Klimaatverandering: milieuvervuiling m.n. in Westen, klimaatrampen m.n. in arme landen
- Bhopal-explosie (1982): slachtoffers explosie Indiërs in sloppenwijk, weinig alternatieve werkgelegenheid, winst door goedkope omstandigheden voor moederbedrijf in VS
- Kernramp Japan: kleine kans op onbevattelijke catastrofe
- Etc.

Risico-ethiek

- Statistiek en wetenschap *noodzakelijk* maar *niet voldoende* voor morele beoordeling technologische risico's.
- Kijk ook naar o.a.:
- Rechtvaardigheid
- Gelijkwaardigheid
- Autonomie
- Catastrofale risico's

Emoties en risicovolle technologieën

- Morele emoties zijn onschatbare bronnen van inzicht bij het beoordelen van de morele aanvaardbaarheid van risico's (Roeser 2010)
- Emotions moeten serieus genomen worden tijdens debaten over risicovolle technologieën

Morele emoties en risicobeleid

- Twee valkuilen in huidige debatten over risicovolle technologieën
- 1. Technocratische valkuil: geen ruimte voor emoties en morele overwegingen maar kijkt men vooral naar statistische, kwantitatieve informatie
- 2. Populistische valkuil: emoties zijn dominant, zonder draagvlak kan de riskante technologie niet worden uitgevoerd

Morele emoties and risicobeleid

- Huidige benaderingen zien emoties als iets irrationeels
- Pleiten voor een nieuwe benadering:
- Een 'emotionele deliberatie-benadering'
- Emoties dienen een belangrijke rol te spelen, door de onderliggende overwegingen van mensen juist expliciet te bespreken

Morele Emoties en Risicopolitiek

- In debatten over risicovolle technologieën
- naast wetenschappelijke informatie
- ook emoties serieus nemen:
  - > Moreel betere beslissingen
  - > Beter begrip tussen leken en experts.

